

Editoriale ▶

Renaschientscha dal radio grazia a la digitalisaziun ▶

Digital Audio Broadcasting (DAB) revoluziunescha il radio are-guard la producziun, la distribuziun e la recepziun.

Il radio dovra novs chanals da derasaziun ▶

L'entschatta da l'onn ha instradà il cussegl federal il radio digital.

Varietad da radio cun cumplettar cuntinuadamain ▶

Fin 2009 vegn ins a pudair tadlar dapertut en Svizra DAB.

La SRG SSR planisescha dus programs novs ▶

La SRG SSR vulesch offrir dus programs da radio novs ch'ins po recepì mo via DAB: in program da pled cun infurmaziuns actualas per la Svizra tudestga ed in program cumplain naziunal en englais.

ABC da la digitalisaziun ▶

IMPRESSUM

Editura:
SRG SSR idée suisse
Communicaziun d'interpresa
Giacomettistrasse 3
3000 Berna 15
Tel. 031 350 92 31
info@srgssrideesuisse.ch

Redacziun:
Katrín Hemmer, Nathalie Stübi

Translaziun:
Ladina Parli

Concepziun e grafica:
www.lms-media.ch

Stampa:
www.sondereggerdruck.ch

Ediziun:
tudestg: 8000
franzos: 4000
talian: 2500

Data da publicaziun:
30 october 2006

Las novitads (newsletter) da la SRG SSR idée suisse cumparan er electronicamain en tuts quatter linguatgs naziunals. La versiun electronica pon ins empustar sin la pagina www.srgssrideesuisse.ch ubain sur il servetsch da mail (publicaziuns novas), ins po era chargiar ellas da la rubrica documents sco pdf sin l'agen computer.

Digitalisaziun multifara

DAB ha ventg onns! Sia uffanza ha DAB passentà cun durmir e sco giuvenil n'ha ella betg dà bler da discurrer. Ussa dentant ha ella entschet a sa mover fitg. Novs programs digitalis vegnan sviluppads cuntinuadamain. En singuls pajais entschaiva DAB a triumfar. Tar quels tutgan la Norvegia, la China, l'Irlanda, l'Olanda, l'Australia, il Danemarc e la Gronda Bretagna. En auters, sco la Germania, vegni anc dispietà davart la tecnologia da transmissiun digitala correcta ed i vegnan examinadas alternativs.

La Svizra è sa decidida avant in pèr onns per DAB. Il svilup para da la dar raschun. Dapi la conferenza da radio internaziunala a Geneva dal zercladur passà vala DAB sco tecnologia leva. I passa dentant strusch in mais senza ch'ins audia d'altres technologies digitalas, d'apparats e d'emprovas. Daventa DAB DMB? È il radio da HB in'eventuala alternativa per derasar a curta distanza? E tge èsi cun DVB-T?

Il svilup è turbulent. Pliras technologies vegnan a sa far valair pir, cur ch'i dat apparats da recepziun che pon digerir l'entira diversità. Mirics Semiconductors Inc., in producent da chips da la Gronda Breta-

gna, metta ussa tals apparats universals sin fiera. Lur num è polyband-tuner. Tgi che sa serva d'els na sto betg pli enconuscher noziuns sco DAB, DMB, DVB-T, radio da HB etc. Quai fa l'apparat da recepziun. La digitalisaziun vegn «madira». Igl è era cler che quel svilup na permetta betg ch'ils offeriders spettian fin ch'ins sa, tge tecnologia ch'è la gista. I na vegn a dar nagin victur, mabain in mund da radio multifar e dinamic – en program e tecnologia.

Ch'i dat gia 700 models da DAB sil mund e ch'ins survegn en Svizra in sortiment da 235 recepturs èn bunas novas. DAB è la tecnologia directiva che sa sviluppa vinavant.

Walter Rüegg
Directur
Radio svizzer DRS

Photo: Christian Dietrich

Walter Rüegg

Renaschientscha dal radio grazia a la digitalisaziun

Digital Audio Broadcasting (DAB) revoluziunescha il radio areguard la producziun, la distribuziun e la recepziun. La digitalisaziun avra al med electronic il pli vegl novas vistas per l'avegnir. Ella pussibilitescha d'extender

Il temp da la digitalisaziun maina bleras tecnologias che simplifitgeschan la vita, che la midan ed avran novas pussaivladads. La SRG SSR idée suisse emetta ses programs via satellit gia dapi 1999 en qualitad digitala. Betg be la televisiun (guarda las novitads 1/2006), dentant er il radio sa midan. La tecnica nova dal Digital Audio Broadcasting – curt DAB – influenzescha la producziun, la distribuziun e la recepziun da radio.

l'offerta da programs ed augmenta la creativitat cun far program. Il radio digital garantescha ina recepziun da buna qualitad senza disturbi e dat novas libertads cun tadlar, grazia a sia independenza da temp e lieu.

Recepziun: augment da l'offerta da programs

La tecnologia da DAB pussibilitescha ina varietad da programs pli gronda che mai. Suenter la cumplettaziun definitiva da DAB pon ins recepir daper tut en Svizra passa 60 programs da radio. En pli vegn la recepziun da radio ad esser senza disturbi e da fitg buna qualitad. Ins vegn a pudair traversar la Svizra senza stuair tschertgar adina puspè frequenzas novas e senza che la recepziun vegnia interrutta. Grazia a funcziuns supplementaras tar l'apparat da recepziun da DAB pon ins cumponer in program à-la-carte ed ins n'è betg pli lià vi da temps d'emissiun fixs. DAB è pront per l'avegnir: il program po vegnir cumplettà tecnicamain a DMB (Digital Multimedial Broadcasting) cun infurmaziuns e purtretts, p. ex. cun indicaziuns davart il titel da la musica ed ils interprets, cun indicaziuns da concerts, fotos e perfin films. DAB influenzescha ils usits da tadlar, quai pon ins premetter cun guardar en

Ils gronds avantatgs d'in radio digital

- ▷ meglia recepziun: tadlar radio cun in tun sco en ina sala da concert. Naginas ramurs estras pli. Er en viadi, en l'auto, en il tren ed a pe.
- ▷ elecziun da programs pli gronda: daper tut ed independentamain dal lieu, nua ch'ins sa muenta.
- ▷ utilisaziun simpla: nagina tschertga da frequenzas ed indicaziuns: tschertga automatica dal num da l'emettur
- ▷ registraziun digitala: la registraziun digitala da l'emissiun è pussaivla er en viadi.
- ▷ audizioni spustada: manchentà l'aura: nagin problem. Cun la tasta «rewind» enavos e tadlar danovamain (la funcziun dependenta da l'apparat).

Gronda Bretagna: grazia a la varietad da programs – 400 staziuns da radio, 40 mo da la BBC – taidl'ins là puspè radio pli selectivamain, quai ch'ha consequenzas er per ils concepts da program.

Producziun: nova creativitad cun far radio

L'emissiun da programs da DAB influenzescha er la redacziun e la producziun: la digitalisaziun simplifitgescha la producziun e pussibilitescha emissiuns ch'ins pudeva realisar avant mo cun indrizs da studio chars: gjeus auditivs, features, collaschas da pleds e da musica etc. Cun archivar emissiuns producidas digitalmain pon ins arcunar l'emissiun sco tala cun pliras infurmaziuns supplementaras. L'archiv da tuns daventa in archiv da multimedia. La digitalisaziun maina ad ina nova moda da far radio che va a favur dal program e finalmain dal public.

Distribuziun: provediment da regiuns da muntogna e valladas alpinas

DAB mida totalmain la distribuziun da programs da radio: la mancanza da frequenzas d'UUC è superabla. Tar DAB na datti ni disturbis da recepciun ni problems d'interferenza. En pli prenda DAB main staziuns da transmissiun che la derasaziun cun UUC. Cuntrari ad UUC sa megliereschans ils si-

Campagna d'infurmaziun davart DAB

La fin d'october entschaiva la SRG SSR cun in'acziun d'infurmaziun en Svizra italiana ed en Svizra tudestga davart il «radio digital, il radio futur». Sin placats ed en spots da kino vegnan accentuads ils avantatgs da DAB «varietad da programs», «mobilitad» e «qualitad». La finamira da la campagna èsi da far enconuscent DAB e da svegliar l'interess per DAB. Per ch'ìls martgads spezialisads ed il commerzi sa possian preparar ad ura per la dumonda d'apparats da DAB, vegnan els sustegnids da material d'infurmaziun da DAB.

gnals da DAB cun vegnir reflectads da chasas e muntognas. Perquai cuntansch'ins cun DAB era las regiuns da muntogna las pli autas e las davosas valladas alpinas. Er il problem da l'electrosmog vegn reduci, cun DAB è numnadamain l'irradiaziun betg ionisada (NIS) pli pitschna che tar las undas medias ed UUC.

Il radio dovra novs chanals da derasaziun

L'entschatta da l'onn ha instradà il cussegl federal il radio digital. A Geneva a la conferenza d'ondas 2006 han ins reglà internaziunalmain mo DAB sco tecnologia da derasaziun digitala da radio. La SRG SSR vesa las

qualitads da DAB e l'includa en sia strategia da distribuziun. DAB duai s'establiir cun success en Svizra, il radio dovra numnadamain novs chanals da derasaziun per pudair sa svilupper.

Dapi l'entschatta da quest onn datti indizis clers davart da la politica da medias ch'il svilup da DAB vegnia a fitgar pe er en Svizra: la fin da mars 2006 ha instradà il cussegl federal nov la distribuziun da radio digitala cun destinar il radio digital per derasar terester novs programs da radio en las regiuns linguisticas e cun far liber la via per realisar ina segunda basa da radio digital terester («2. Layer») en Svizra tudestga. En Svizra romanda s'occupan ils radios privats d'in project sumegliant.

DAB sa sviluppa internaziunalmain

A la conferenza da radiofonia da l'uniun da telecomunicaziun internaziunala 2006 a Geneva (RRC-06) ha pudì martgadar la delegaziun svizra 14 frequenzas novas per il radio digital terester e set per la televisiun.

DAB è damai da preschent la suletta tecnologia da derasaziun da radio cun frequenzas coordinadas internaziunalmain. Tar RRC-06 sa tracti da la cunvegna internaziunala la pli impurtanta dapli las conferenzas d'ondas 1961 e 1984, cur che UUC e la televisiun han survegnì lur frequenzas actualas. Suenter tractativas da tschintg emnas èn sa cunvegnids ils pli che 1000 delegads da 104 stadis davart la repartiziun da las frequenzas en Europa, Africa ed il Proxim Orient. La politica e la fiera èn sa decididas entant en blers lieus per DAB: ils davos dus onns è creschi il numer da producents d'apparats da DAB per pli ch'il dubel, l'offerta da products cumpiglia ussa plirs tschient models.

La purschida da programs da DAB 2006

Svizra tudestga	Suisse romande	Svizzera italiana
DRS 1	La Première	Rete Uno
DRS 2	Espace 2	Rete Due
DRS 3	Couleur 3	Rete Tre
DRS Musigwälle	Option Musique	Option Musique
Virus	DRS 1	DRS Musigwälle
La Première	Rete Uno	Radio Rumantsch
Rete Uno	Radio Rumantsch	Radio Swiss Pop
Radio Rumantsch	Radio Swiss Pop	Radio Swiss Jazz
Radio Swiss Pop	Radio Swiss Jazz	Radio Swiss Classic
Radio Swiss Jazz	Radio Swiss Classic	
Radio Swiss Classic		

DAB correspunda a la strategia da la SRG SSR

L'introducziun da DAB correspunda a la finamira strategica da la SRG SSR da cumplettar la varietad da l'offerta da programs ed il servetsch public. Da quella finamira fa part l'idea: «adina, daper tut e sin tut ils vecturs adattads». Per sviluppar la derasaziun da radio vegn la SRG SSR ad amplifitgar il provediment cun DAB en tut la Svizra. UUC vegn bain a restar anc ditg il med da derasaziun principal dals programs da radio da la SRG SSR, ella n'investescha dentant nagut pli en la tecnica d'UUC.

Cun programs da «DAB-only» vul engrondir la SRG SSR sia purschida da programs e sustegnair a medem temp la politica da DAB dal cussegl federal. Economicamain è la derasaziun da DAB interessanta per la SRG SSR, pertge ch'ils custs per la derasaziun da radio pon vegnir tegnids stabils u perfin sbassads tar in meglier provediment.

Varietad da radio cun cumplettar cuntuadamain

Fin 2009 vegn ins a pudair tadlar dapertut en Svizra DAB. La SRG SSR idée suisse cumplettescha la rait da DAB en etappas. Gia oz viva la gronda part da la populaziun svizra en regiuns che vegnan provididas cun DAB. La SRG SSR idée suisse na derasa ses 16 programs

Var dus terzs da la populaziun svizra vivan oz en regiuns, nua ch'ins po recepì DAB: la Svizra orientala posseda gia ina rait cumpletta da DAB - cun paucas excepziuns. Il settember èn vegnids averts Turtig, Soloturn, l'Argovia e la Svizra centrala, fin la fin da 2006 vegnan tiers Basilea, il Tessin e la regiun dal lai da Geneva. Ils chantuns Giura e Berna suondan 2007, pli tard er las regiuns da muntogna.

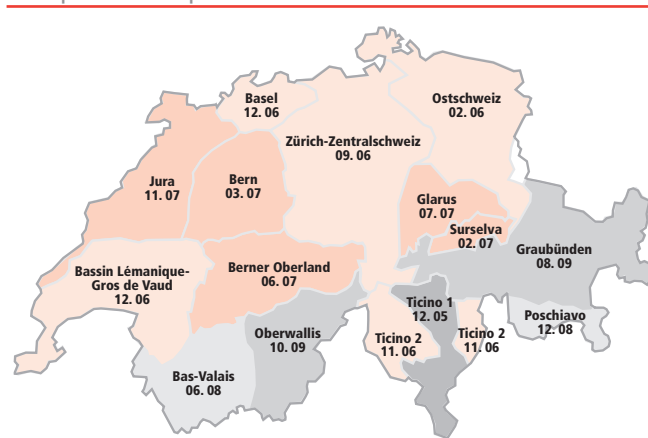
Basa da DAB per la SRG SSR ed ils commerzials

L'emprim puschel da programs («layer») che vegn derasa via DAB consista mo da programs da la SRG SSR. El cuntogna ils emprims trais programs da Radio Svizzer DRS, Radio Suisse Romande, Radio Svizzera di lingua italiana e Radio Rumantsch, dentant er quels programs che na vegnan betg derasads via UUC: l'emettur per giuvens Virus, ils programs d'ondas medias da DRS Musigwälle ed Option

da radio betg be sur UUC, UM, internet e satellit, ma bain er via DAB. La finamira da l'introducziun da DAB en Svizra èsi d'engrondir la paletta da purschidas cun novs programs da la SRG SSR, dentant er cun novas ofertas d'organisaturs commerzials.

Musique ed ils emetturs d'ina sparta musicala: Radio Swiss Pop, Radio Swiss Jazz e Radio Swiss Classic. Tut tenor la regiun linguistica derasa la SRG SSR da preschent tranter nov ed indesch programs da radio via DAB: indesch en Svizra tudestga, diesch en Svizra romanda, nov en Svizra taliana. Cuntrari a l'emprim stat il segund layer a disposiziun tant a la SRG SSR sco ad

Cumplettaziun planisada da DAB

organisaturs svizzers commercials. Cun dar liber il segund provediment cun DAB vul promover il cussegl federal il svilup dal radio digital.

Perquai pretenda el programs da DAB-only per occupar il segund layer, pia programs da la regiun linguistica novs che na vegnan betg derasads sur frequenzas d'UUC. La SRG SSR beneventa l'integraziun dals commercials en il segund layer, perquai che l'avertura da la fiera correspunda ad in svilup dal mund da radio, suenter che la stretga da frequenzas pervi d'UUC vegn ad esser superada e rinforza ella en general: la SRG SSR vegn a survegnir concurrenza sin nivel linguistic-regiunal. Il segund layer vegn costruì en etappas tranter il november 2007 e 2009. In terz layer vegn gia planisà e duai pussibilitar da cumplettar vinavant la varietad da programs.

La SRG SSR planisescha dus programs novs

La SRG SSR vulesch offerir dus programs da radio novs ch'ins po recepir mo via DAB: in program da pled cun infurmaziuns actualas per la Svizra tudestga ed in program cumplain naziunal en englais. Ella ha inoltrà las dumondas da concessiun correspondentas. Tuts dus

La vista sin las fieras da radio europeas mussa che l'offerta da radio d'in pajais po vegnir cumplettada cun success mo cun programs da sparta u cun programs da novitads. La SRG SSR planisescha perquai dus programs da radio che correspundan a sia cumpetenzza centrala: la qualitad incontestada e la gronda atenziun da sias emissiuns d'infurmaziun. Tuts dus programs duain enritgir la purschida da

programs da radio cumpletteschan il servetsch public e correspundan da la cumpetenzza centrala da la SRG SSR en il sector d'infurmaziun. En pli engrondeschan els la paletta da purschidas da DAB e cun quai l'attractividad da la tecnologia da DAB en Svizra.

radio svizra e contribuir cun quai al success dal radio digital en Svizra. La SRG SSR s'orientescha tar BBC, France info, Info-Radio Berlin-Brandenburg e Bayern 5, pia tar radios ch'han success.

Ils programs da novitads: infurmaziuns senza fin

Il program da novitads da DRS è in program da radio digital, independent dal radio svizzer DRS: el sa drizza ad audituras ed auditurs en Svizra tudestga che vulan esser infurmads mintgament. Il center dal program è la reportascha cuntinuanta d'eveniments actuals. Novitads adina l'ura entira, novitads curtas adina la mes'ura e chavazzins adina il quart d'ura dattan a l'auditur en pitschens intervals ina survista da la situaziun mundiala ed ils temas naziunals e regiunals. Emissiuns d'infurmaziun als megliers temps d'emissiun dattan ina survista dals temas relevants dal di. Suenter mezdi e la saira vegnan mess accents cun temas da cultura, furmaziun, scienza, societad e sport. Il program consista

La SRG SSR e privats s'ingaschan ensemen per DAB

La SRG SSR collavura entaifer in consorzi da DAB cun auters offeriders potenzials da DAB. 2005 ha ella fundà quel consorzi ensemen cun Tamedia e Radiotele. Entant èn vegnids tiers er l'uniun svizra da radios privats (VSP) e la SA Radio Zürichsee Medien e Dominik Bornhauser sco represchentant dals radios na commercialis. Ina da las finamiras dal consorzi da la Svizra tudestga èsi da construir in segund layer da DAB cun programs novs per la Svizra tudestga che na vegnan betg purschids sin UUC. En Svizra romanda èn s'unids ils radio locals ad ina cuminanza d'interess. Els planiseschan d'emetter 9 programs da DAB-only, mintga represchentant porscha in.

per 100% d'atgnas prestaziuns da SR DRS. Per musica na resta nagin temp.

WRS: novitads naziunalas ed internaziunalas en anglais

«World Radio Switzerland» (WRS) è in program da radio anglais cun novitads naziunalas ed internaziunalas ch'ins duai pudair recepir en tut la Svizra. Sco successur da «World Radio Geneva» (WRG) sa drizza WRS a la populaziun da linguatg anglais ed a persunas che lavuran en organisaziuns internaziunalas ed interpresas, rapreschentanzas diplomaticas, en l'economia ed en il turissem. La cumpetenza d'infurmaziun da la redacziun da WRG actuala, il partenadi existent cun BBC World Service e l'integraziun planisada da WRS en la SRG SSR – cun integraziun administrativa en il Radio Suisse Romande – garanteschon ina buna qualitat en il sector central da l'infurmaziun.

Bunas vistas da vegnir realisà

La gronda valur da servetsch public, la cumpetenza d'infurmaziun existenta da las unitads d'interpresa da radio da la SRG SSR ed il potenzial sin la fiera cumprovà a l'ester intervegnan a favur dals programs planisads da la SRG SSR. Tuts dus projects han bunas vistas da vegnir realisads e vegnan sustegnids dal cussagl d'administraziun e da la direcziun da la SRG SSR. La fin

Ina schanza per ils tschintg programs ch'i na dat betg sin UUC.

Il radio è in med mobil ch'ins auda dapertut: a chasa en chombra da durmir, en cuschina, en il bogn, sin viadi en l'auto u tren, a la piazza da lavur u en il temp liber. L'utilisaziun mobila è stada pussaivla fin ussa mo per UUC e perquai in disavantatg per DRS Musigwälle, cabel, satellit u internet. Ussa aud'ins els er via DAB – dapertut, a chasa, sin viadi u utrò. E quai tar ina sveltezza da viadi da fin 300 km/l'ura.

d'october 2006 inoltrescha la SRG SSR perquai al cussegl federal las dumondas da concessiun correspondentas. Il cussegl central da la SRG SSR vegn ad approvar definitivamain las dumondas fin la fin da november. Il cussegl federal dat las concessiuns per ils programs da radio DAB-only, cur che la nova lescha da radio e televisiun va en vigur, pia il pli baud l'avrigl 2007.

ABC da la digitalisaziun

Analog: signals da maletg u da tun vegnan transmidads en vibraziuns electronicas e lura derasads cun agid da frequenzas (via cabel u tras l'aria).

DAB – Digital Audio Broadcasting: la derasaziun da radio digitala terrestre cun in current da datas da plirs programs da radio sin ina frequenza.

DAB-only: in program da radio che vegn derasà mo digitalmain e betg er sur UUC.

Digitalisaziun: translaziun d'infurmaziuns en il sistem binar dad iners e nullas. Il pli grond avantatg da la digitalisaziun èsi che datas las pli differentas pon vegnir derasadas ensemen ed independentamain da la via da derasaziun.

DMB – Digital Multimedial Broadcasting: in standard da derasaziun da signals digital che sa basa sin DAB. El na pussibilitescha betg be da transmitter tun e text, mabain er purtrets e videos.

Layer: La derasaziun d'in puschel da programs en tut la Svizra, in puschel che consista da plirs «ensemens» p.ex linguistic-regiunals, v.d. d'in tschert numer da programs sin 1 frequenza (max. 9-11 programs). L'emprim layer consista dals quatter ensemen Svizra tudestga, Suisse romande, Svizzerza italiana e Grischun e cuntegna suletta-main programs da la SRG SSR. Il segund layer vegn planisà; el consista entant d'in ensemen «Svizra tudestga» (programs d'offriders privats e da la SRG SSR) e d'in ensemen «Suisse romande» (offriders privats).

Ulteriuras infurmaziuns tar DAB

- ▷ www.dab-digitalradio.ch: pagina d'internet da Swiss Satellite Radio (SRG SSR)
- ▷ www.bekom.ch (rubrica radio e televisiun: Digital Broadcasting: DAB): pagina da l'uffizi federal da comunicaziun
- ▷ www.digiradio.ch, pagina da l'unìun svizra da radios privats
- ▷ www.digiradio-shop.ch: products elegids da producents da num
- ▷ www.rein-hoeren.de: il magazin per tgi ch'auda meglier
- ▷ helpdesk distribuziuns da la SRG SSR: 0840 88 44 22.

Radio da HD: High Definition Radio: procedura da radio digitala che sa distingua d'ina gronda compatibilitad cun la tecnica d'UUC. Ad in program d'UUC vegn attribui sin la frequenza existenta in signal che cuntegna il medem program anc ina giada en furma digitala.

Recepziun mobila: Ina recepziun mobila tar il radio è la recepziun da signals da radio u televisiun digitals tar ina sveltezza da viadi da tranter 10 e 250 km/l'ura (p.ex. en in tren che va).

UUC – Unda ultracurta: bindel da frequenzas per derasar programs da radio stereo en tecnica analoga. La rait d'UUC en Svizra na vegn betg cumplettada vinavant. UUC na permetta pervi da sia mancanza da frequenzas betg da cumpletter la purschida da radio.

Tips per consumers

- ▷ Tgi che cumpra ussa in radio nov duai guardar che quel na possa recepir mo UUC, mabain er DAB.
- ▷ Tgi che vul savair, sch'ins po recepir DAB en in tschert lieu, inditgescha simplamain sut www.dab-digitalradio.ch (rubrica recepziun da DAB) il numer postal u il num dal lieu correspondent. Tge regiun che vegn provedida cura cun DAB ves'ins er là.